

Säkerhet går före straff

Enligt registratören på Socialstyrelsens tillsynsavdelning överfördes 1 627 anmälningsärenden i vården från HSAN till Socialstyrelsen för vidare behandling. Av dessa har hittills 109 ärenden avgjorts, varav endast ett har renderat kritik av hur vårdpersonalen hanterat situationen.

Sedan årsskiftet har dessutom 1 995 nya ärenden inkommit till Socialstyrelsens enhet för enskildas klagomål. Bland dessa har 454 ärenden avslutats, samtliga utan kritik av enskild. Det glädjande är att så få anmälningar gett upphov till sådan kritik. Det förefaller dock ta lång tid för anmälningarna att behandlas. Förhoppningsvis betyder det att behandlingen är omsorgsfull, professionell och seriös.

I sommar har vi i radions ekonyheter kunnat höra att enbart fyra av tio arbetsgivare inom vården kontrollerat om läkaren före anställning blivit anmäld till Socialstyrelsen av sin tidigare arbetsgivare. Ekots reporter antydde att det var på grund av underlåtenhet som personalavdelningarna inte rutinemässigt kontrollerar om läkarna de vill anställa tidigare anmäls.

En representant för Sveriges Kommuner och landsting uppgav att de snarast skulle uppmana sina medlemmars personalchefer att införliva dessa kontroller i anställningsrutinerna. Förvisso kan det vara viktigt att kontrollera att läkarna som anställs har kvar sin legitimation.

Det är dock vanskligt om det sprider sig en Kafka-artad kultur av att alla läkare regelmässigt måste kontrolleras hos Socialstyrelsen. Att alla läkare, liksom Josef K i Franz Kafkas »Processen«, förutses vara skyldiga, diffust till vad, eller här olämpliga i sin yrkesutövning, tills byråkratin i form av registren i de här fallen för det allra mesta rentvår dem.

De 3 500 läkare som för närvarande har ett ännu inte avgjort ärende hos Socialstyrelsen är de facto att betrakta som »oskyldiga« till dess de eventuellt blir »dömda«. Om sjukvårdens arbetsgivare övergår till att avstå från att anställa anmälda läkare skulle det innebära en systematisk rättslöshet.

Ett sådant förfaringssätt medger att enskilda läkare stigmatiseras, att vissa inte blir anställda trots lämplighet och kvalifikationer eller att andra erbjuds sämre karriärmöjligheter och villkor baserat på grundlösa anklagelser.

Vid årsskiftet började den nya patientsäkerhetslagstiftningen att gälla. Den syftar till att utveckla vårt systematiska säkerhetsarbete i sjukvården genom att sätta fokus på vad och varför – snarare än vem. Att då skapa rutiner där enskild vårdpersonal förutsätts vara

Att höra föregående arbetsgivares bedömning är mycket viktigare ...

oskickliga tills motsatsen är bevisad är i det här sammanhanget kontraproduktivt.

Att en arbetsgivarorganisation understödjer ett sådant syndabockstänkande genom att »yla med vargarna« eroderar patientsäkerhetslagens legitimitet och goda intentioner.

Ett större ansvarstagande vore att sprida budskapet bland SKL:s medlemmar att omsorgsfullt inhämta och noga väga referenser från tidigare arbetsgivare inför anställning av läkare, chefer och övrig vårdpersonal, oavsett om arbetsgivarna befinner sig inom eller utom landet.

Att höra föregående arbetsgivares bedömning är mycket viktigare än att pliktskyldigt söka efter – enligt statistiken ofta ogrundade – anklagelser hos Socialstyrelsen.

Idet lokalfackliga arbetet har vi många gånger förväntats över hur läkare och chefer anställts på sjukhuset intill eller i grannlandstinget utan att ens en telefonkontakt tagits med tidigare arbetsgivare eller med läkarföreningen på orten. Detta är en farlig underlåtenhet, då en felaktig rekrytering kan påverka såväl patienternas säkerhet som vårdpersonalens arbetsmiljö och verksamhetens ekonomi.

Allt oftare medges att tjänsteansökningar och rekryteringar sker i det fördolda. Anledningen sägs många gånger vara att de sökande inte vågar träda fram med sin ansökan av rädsla att framstå som illojala med nuvarande arbetsgivare.

Det här är ett ofog som inte hör hemma i offentlig finansierad verksamhet. Tjänster ska utannonseras, sökas och tillsättas i öppen konkurrens efter referenstagning och facklig samverkan.

Tillsättning av tjänster ska ske öppet och kunna ifrågasättas. Det är det allra bästa receptet mot misslyckade rekryteringar, nepotism, diskriminering och »bad apples« i verksamheten.

Systematik och öppenhet är vägen till ökad säkerhet och kvalitet i vården! ■

Marie Wedin
ordförande
i Läkarförbundet
marie.wedin@sif.se